

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 14 Sayı: 76 Şubat 2021 & Volume: 14 Issue: 76 February 2021
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

CITTASLOW MODELİNİN KIRSAL ALANIN KORUNMASINDAKİ ROLÜ THE ROLE OF THE CITTASLOW MODEL IN THE PROTECTION OF THE RURAL AREA

Zuhal KARAKAYACI*
E. Ebru AYDIN **

Öz

Globalleşen dünyada nüfusun sürekli olarak artmasıyla insan ihtiyaçlarındaki artış ile tüketim ihtiyacı gereğinden fazla ve olabildiğince hızlı olmaya başlamıştır. Hızlı hayat tarzı sonucunda insanlar bir yandan çevreye ve doğal kaynaklara geri dönüşü olmayan zararlar verirken diğer yandan bilinçli davranmayı arka plana atmaya başlamıştır. Günümüzde bu hızlılığa karşı daha anlamlı ve özenli, hızlılıktan ziyade keyifli bir yaşam tarzını benimsemek ve en önemlisi sürdürülebilirlik dikkate alınarak gelişim göstermek gerekmektedir.

Kentleşmenin geçmişten günümüze artmasıyla çoğu kent giderek birbirine benzemiştir. Bu benzerleşmenin günden güne devam etmesi ile kentlerde özgünlük kaybolmakta; yaşam tarzları, yemek kültürleri vs. birbirini taklit eder hale gelmektedir. Bu çerçevede aynışmaya ve özgün yapıların kaybolmasına karşı olarak Cittaslow modeli, Slow Food hareketinin devamı olarak ortaya çıkmıştır. Cittaslow felsefesi, çevre sağlığı ile insan yaşamının sürekli bir gelişme içinde olmasını hedeflemektedir. Bu sebeple Cittaslow modeli, hızlı bir yaşam yerine daha çok özgün ve kaliteli bir yaşam amaçlamaktadır.

Bu çalışma ile Cittaslow felsefesinin küreselleşme ile ilişkisi, ekonomiye ve tarıma etkisi ve önemi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sakin şehir/Cittaslow, Şehirleşme, Küreselleşme, Tarım, Yerellik.

Abstract

In a globalized world, with a constant increase in population, the need for consumption has started to become excessive and as fast as possible with the increase in human needs. As a result of a fast lifestyle, people, on the one hand, cause irreversible damage to the environment and Natural Resources, and on the other hand, began to put conscious behavior on the background. Today, it is necessary to adopt a more meaningful and attentive lifestyle, rather than quickness, and, most importantly, to develop by taking into account sustainability.

As urbanization has increased from past to present, most cities have become increasingly similar to each other. As this analogy continues day by day, authenticity is lost in cities; lifestyles, food cultures, etc. they become imitating each other. Against this background, the Cittaslow model emerged as a continuation of the Slow Food movement. Cittaslow's philosophy aims to ensure that human life with environmental health is in constant development. For this reason, the Cittaslow model aims at a more original and quality life instead of a fast life.

With this study, the relationship of Cittaslow philosophy with globalization, its impact on economy and agriculture and its importance are examined.

Keywords: Cittaslow, Urbanization, Globalization, Agriculture, Locality.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tarım İşletmeciliği, ORCID: 0000-0003-2933-5608, zkarakayaci@gmail.com

** Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tarım Ekonomisi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-9383-3954, ebruaydine.03@gmail.com

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze, küreselleşme kapsamında kentler çeşitli değişimlere uğramakta ve bu değişimler yaşamı yerel seviyede giderek daha fazla etkilemektedir. Yaşam, meydana gelen değişimlerle git gide tek tip hale gelmeye başlarken, bireylerin yaşam tarzları da birbirlerine benzemektedir. Mekanların kendilerine has özellikleri ve farklılıkları artık dikkat çekmemeye, kendini göstermemeye başlamaktadır. Bununla beraber yaşam daha hızlıdır. Ortaya çıkan bu değişimlerle yaşam, yeme ve içme alışkanlıkları insan sağlığı üzerinde olumsuz etkiler oluştururken mekanlar kimliksizleşmektedir. Bu olumsuzluklara karşı olarak Sakin Şehir ve Yavaş Yemek gibi modeller, bazı yerel topluluklarca yeni yaşam biçimleri kapsamında sosyal hareketler olarak ortaya çıkarılmıştır.

Tüketim odaklı olan bu hızlı yaşam tarzı insanların monoton bir şekilde yaşamlarına neden olmaktadır. Yaşamın hızlanması ile daha hızlı yaşayan, daha hızlı çalışan ve üretmekten çok tüketen, dolayısı ile oldukça ciddi bir sorun olarak kendi kendine yetemeyen şehirler ortaya çıkmaktadır. Bu yaşam tarzının sürdürüldüğü şehirler, yalnız yakın çevresini değil, hem dünyanın birçok köşesindeki kaynakları hem de insanları tüketmektedir. Başka bir ifadeyle, kıt olan doğal kaynakların etkin bir şekilde kullanılmayarak tükenme tehlikesini ortaya çıkarmaktadır.

Küreselleşmenin simgesi olarak kabul edilen fast-food (hızlı yemek) zincirine karşı çıkarılan Slow Food'un devamı niteliğindeki Cittaslow, bazı kaynaklarda Yavaş Şehir bazı kaynaklarda ise Sakin Şehir olarak adlandırılmaktadır. Cittaslow modeli genelsel ve yerel olanı savunmakta, iyi ve kaliteli yaşamın yanı sıra özellikle sofrada kurulan sağlıklı iletişimin sosyal anlamda bir güç olarak kabul edilmesini ve desteklenmesini, tüketicilerin bilinçlendirilmesi amaçlamaktadır.

Dünya genelinde Sakin Şehir'lerin oranı günden güne artış göstermektedir. Bu artış sonucunda, çıkarılan modelin her kıtada kabul gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Hızla gelişmekte olan bu modelin temelinde ortak bir amacı içeren Yavaş Yemek felsefesi yatmaktadır (Karakaş Özü, 2016, 160).

1.1. Slow Food (Yavaş Yemek)

İtalya'nın Roma kentinde açılacak bir fast food restoranını (McDonald's) protesto etmek amacıyla, bir grup eylemcinin restorana hamur işi fırlatması sonucu bu hareket 1986 yılında başlamıştır (Güven, 2011, 114). Slow Food hareketinin sembolü 'Salyangoz' dur. Bu sembolde salyangoz, hayat içinde devamlı yiyerek ağır ağır ilerlemekte, bir bakımdan insanoğlunun hayat yolundaki yolculuğunu temsil etmektedir. Yavaş ve temkinli fakat kararlı ilerleme ile 'salyangoz' cüssesinden beklenmeyecek mesafeler aşmakta, üstelik geçtiği her yerde iz bırakmaktadır (Yalçın ve Yalçın, 2013, 36).

Slow Food®

Resim 1: Yavaş Yemek Hareketinin Logosu

KAYNAK: Anonim, 2018

Slow Food felsefesine göre küreselleşmenin olumsuz sonuçları arasında biyoçeşitliliğin risk altına girmesi, tadın standartlaşması, tarımda endüstrileşmenin gelişmesiyle meydana gelen çevresel tahribatlar ile küçük ölçekli üreticilerin zamanla yok olması, sebze, meyve ve tahıllar gibi daha düşük kara sahip türlerin tercih edilmeyerek üretiminin azalması, kültürel kimlikte esas alınan özgünlüğün yerini aynışmanın alması gibi daha birçok sorun bulunmaktadır. Bu kapsamda Yavaş Yemek ve Sakin Şehir modelleri antikapitalizmi ana hedef olarak benimsemektedir. Hızlanan hayat ile geleneksel olan her şeyin özellikle tüketim alışkanlıkları ve yiyecek kültürünün bozulduğu vurgulanmaktadır (Sağır, 2017, 52).

Slow Food, genel anlamda bakıldığı zaman bir insan hakları hareketi niteliği taşımaktadır. Bu hareketin kurucusu ve lideri olan Carlo Petrini, sadece doyma ihtiyacının değil lezzet alma ve haz duygusunun da bir insan hakkı olduğunu savunmaktadır. Yani üreticilerin haklarını koruması ya da yaşam koşullarını geliştirmesi bir noktada gastronomi alanının bir parçası niteliğindedir. Bu çerçevede sofralarımızdaki her bir tabak direkt olarak dünya sorunlarıyla ilişkili bir konumdadır. Nitekim bir tabak yiyecek hem bilimsel alanlar hem de sosyal alanlar ile sanıldığından daha fazla ilişkilidir. Ziraat başta olmak

üzere her bir lokma çevre bilimleri, ekoloji, genetik, fizik, kimya, biyoloji, botanik, zooloji, tıp gibi birçok alan ile yakından ilişkilidir (Yalçın ve Yalçın, 2013, 37).

1980'lerin başından bu yana, genetiği değiştirilmiş ürünler sofralarda yer almaktadır. Yavaş Yemek modelini benimseyen kişiler ile çevrecilerin bu ürünler için endişeleri, insan sağlığını ve çevreyi nasıl ve ne boyutlarda etkilediği ve bu konuda yeterli bilginin edinilmemiş olmasıdır. Bununla beraber, büyük ölçekli tarımsal üretim yapan firmalar, genetiği ile oynanmış ürünlerin patentlerini alarak, çiftçileri kısıtlı sayıdaki tedarikçilerden tohum ve ürünleri yüksek fiyatlardan almaya mecbur bırakmaktadır. Böylelikle küreselleşme ile artan endüstriyel tarımın yerel tarımsal ekonomiler ile biyoçeşitlilik üzerinde tehdit oluşturmaktadır sonucuna ulaşmaktadır (Sağır, 2017, 54).

Yavaş Yemek savunucuları tarafından geliştirilen kalite fikri, aşağıda belirtilen 3 ilkeyi kapsamaktadır:

- o Yiyecek her zaman ve herkes için iyi olmalıdır. Yani her insan yediği yemeğin doğallığını bozmadan, belirli bir an, yer ve kültürde uygulanan doğallık ve gerçeklik kriterleri çerçevesinde yiyeceklerden iyi tat alması ve yiyeceklerin zevk vermesini istemektedir.
- o Yiyecekler her konuda temiz olmalıdır. Hem tüketim anlamında hem de üretim sürecinde çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyen, sürdürülebilir bir model oluşturulmalıdır. Bu sebeple ekosistem ve biyoçeşitlilik ile üretici ve tüketici sağlığı, tüketim dahil tarımsal sanayinin her aşamasında korunmalıdır.
- o Yiyecek üreticileri, insancıl koşullar çerçevesinde bilgi, yetenek ve itibarlarını yiyeceklerden daha ön planda tutmayarak, yalnızca yaptıkları işin karşılığını adil bir biçimde almalıdır.

Bu 3 koşul, biri diğerine tercih edilmeden, hem geleneksel hem de bilimsel bilgi arasında bir köprü görevi görmektedir. Nitekim Yavaş Yemek modelini savunan kişiler, bilim ve geleneğin sağlıklı yemek ve sağlıklı düşünmek için gerekli olan ve iyi olduğu savunulan yiyeceğin korunması gerektiği noktasını vurgulamaktadır (Sağır; Schneider, 2008, 54). Bu kapsamda Slow Food modelinin gıda güvenliği konusuna önem verdiği ve temelinde tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin olduğu görülmektedir.

1.2. Cittaslow (Yavaş Şehir/Sakin Şehir)

Dünya nüfusunun günden güne artmasıyla şehirlerin refah ve yaşam kalitesinin yükselmesi doğru orantılı işlemelidir. Bu durumda, gelecek nesillere bırakılması gereken mirasların düşünülerek, kaynakların etkin kullanımı ve sürdürülebilirliği hedeflenmektedir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler günümüze kadar istikrarlı bir biçimde gelişim göstermiş ve hızlı yaşamı meydana getirmiştir. Oluşan hızlı yaşam birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir ve günümüz insanı bu sorunları çözebilmek adına, küreselleşme ile şehirlerdeki kaynaklarını optimum kullanabilmek ve sürdürülebilir kılmak için arayışlar içerisine girmiştir. Bu çerçevede yerel kalkınma modeli olarak ortaya çıkarılan Slow Food'un, şehirlerdeki karşılığı olarak da Cittaslow (Sakin Şehir) modeli oluşturulmuştur. Küreselleşme sonucunda şehirlerin kültürel değerlerinin bozulması, şehirlerin yaşam tarzı, dokusu ve sakinlerini standartlaştırması, özgün-yerel niteliklerini yok etmesi gibi tehditlerin önüne geçmek adına gerçekleştirilmiş bir harekettir (Üzümcü vd.,2016, 44). Bu hareket ile toplumların değerlerini koruyarak sahip oldukları ekonomik, sosyal, kültürel değerlerini koruma, çevre tahribatı olmadan gelecek miraslarını muhafaza etme, daha nitelikli bir yaşam ortamına erişmek amacıyla yapılan her türlü düzenleme ile bir bütün olarak çalışma fırsatını sağlamaktadır. Cittaslow modeli, kendi logosu için yine Yavaş Yemek'teki gibi salyangozu tercih etmiştir. Salyangozun yavaş hareket etmesiyle özdeşleştirilen amblem, amaçlanan düşünceyi ve verilmek istenen mesajı açıkça belirtmekte, bugünün hızına karşı yavaşlamayı ifade etmektedir. Farkı ise salyangozun sırtında şehri temsil eden evlerin ve binaların olmasıdır. Küreselleşmeyle birlikte oluşan bu hızlı yaşamda dünyanın soluk almadan ilerlemesinin önüne geçmek, anı yaşamak, kaynakları etkin kullanmak ve dolayısıyla gelecek nesillere aktarmak için yavaşlamak, etkili ve verimli ilerlemek gerekmektedir.

Resim 2: Sakin Şehir Modelinin Logosu
KAYNAK: Anonim, 2018

Günümüz dünyası, geçmişten bugüne insan, mekan, zaman ve imkan olmak üzere çok çeşitli alanlarda değişim göstermeye hızla devam etmektedir. Bununla birlikte bu değişimlerin olumlu ve olumsuz etkileri ortaya çıkmaktadır. Örneğin, küreselleşmenin etkisiyle insanların hayatlarının merkezi konumuna gelen hız ve zaman kavramları şehir ve insan hayatını önemli boyutlarda etkilemiştir. Özellikle şehir hayatı üzerinde meydana gelen küreselleşme hareketlerinin her biri; yoksul ile zengin arasındaki farkın biraz daha artmasına, üretimden ziyade tüketim kültürünün giderek yaygınlaşmasına, sosyal kutuplaşmaların ortaya çıkmasına etki etmiştir (Yaylı, 2012, 341). Zamanla mekânsal koşullar sebebiyle üretimlerin kendine özgü niteliklerini kaybetmesinin genel olarak dünya toplumları açısından olumlu bir deneyim olduğu söylenemez. Çünkü bu durum, siyasal, sosyal, ekonomik ve hatta psikolojik birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Hatta küreselleşmenin 'aynılaşmayı' ortaya çıkardığı görülmektedir (Servon ve Pink, 2015, 329).

Aynılaşmak gibi tehlikeli olabilecek diğer bir kavram ise 'hızlılaşmak'tır. Hızlılaşmak, teknolojinin gelişmesiyle birlikte git gide çeşitlenen faaliyetler halinde kendini göstermektedir. Bu faaliyetler ulaşım, haberleşme, yemek ve hatta tarımsal ürünlerin büyümesi dahil tümünün hızlı bir biçimde yapılması; yani toplumsal hayatın hızlanması şeklindedir (Karakaş Özür, 2016, 162). Başlangıçta bireylere daha yavaş bir yaşam sunan, ilgi duyulan ve önem verilen konular üzerine zaman ayırabilmeyi ve kişilere tatmin sağlayabilen her konu için dikkatli davranmayı amaçlayan bilinçli ve tedbirli eylemlerin tümüdür (Yurtseven vd., 2010, 9).

Bahsedilen hızlılaşmanın etkilerinden biri olarak aktiflik, yer değiştirme ve hareket etme yerini giderek topraktan ve tabiatından uzaklaşarak o zamana kadar biriktirdikleri tüm deneyim ve geleneklerini arkada bırakmaktadır. Nitekim hayatları artık yaptıkları planlamalar ile şekillenmektedir. Yalnızlaşmanın başlaması, geleneksel özelliklerin bozulması, gelir dağılımında oluşan açıklığın giderek artması, kontrol hastalığı, yeterli seviyede bireyselleşmenin sağlanamaması, toplum bilincinin kaybedilmesi ile oluşan kargaşa vs. bu durumun sebep olduğu diğer yönlerdir.

Yavaş hareketi ile gelişen Cittaslow modeli, hareketin mekânsal düzenlemelerini ve insan yaşantılarını kapsamaktadır. Cittaslow modeli ile ilgili yapılan çalışmalarda Servon ve Pink'in kullanmış olduğu 'glocal' kavramı, bu model hakkında kısaca bilgi vermektedir. 'Glo', globalization (küreselleşme) ve 'Cal', local (yerel) kelimelerinden türetilerek meydana getirilmiştir. Bu kavram, küreselleşmeyi yerellikten uzaklaşmadan sağlayabilme fikri temel alınarak ortaya çıkarılmıştır ve aynı çalışmada bu kavramın geliştirilme nedeni olarak sakin şehirlerin yerel niteliklerini kaybetmeden dünya genelindeki ilişkilerini küresel boyutlara getirerek kendilerini bu kapsamda göstermek amaçlanmıştır. Sakin Şehirler ile ilgili Servon ve Pink'in bakış açıları; yerelin iyi olduğunu savunmak yerine korunması gerektiği ve küreselleşmenin ortaya çıkardığı sorunları baz alarak küreselleşmenin kötü olduğunu göz önünde bulundurmak yerine sınırlandırılması gerektiğidir (Servon, Pink, 2015, 332). Modelin felsefi altyapısına bakıldığı zaman dengeli ve sürdürülebilir bir boyut gözlenmektedir. Yani küreselleşme, tek taraflı olarak gelişmediği takdirde mevcut duruma sağlıklı müdahalelerde bulunulabilecektir. Kısaca Yavaş Hareketi, hızla modernleşen toplumların tek tipleşmesinin önüne geçmek adına doğmuştur ve kültürel nitelikli toplumsal bir harekettir (Karakaş Özür, 2016, 163).

1.3. Cittaslow'un Faydaları ve Hedefleri

Cittaslow modeli, küreselleşme ile oluşan olumsuzlukların bertaraf edilmesini ve yerelin farklılıkları üzerinde durarak yerel yaşamın niteliğinin artırılmasını sağlamak amacıyla oluşturulan sosyo-ekonomik temelli bir kentsel yönetim modelidir. Bu kapsamda, Cittaslow (Sakin Şehir) modeli, Slow Food (Yavaş Yemek) modelinin devamı niteliğinde olan, tek tipleşmeye karşı çıkarak yerel farklılıkları vurgulayan, toplumdaki tüm bireylerin daha sakin yaşam sürdürmelerini ve doğal hayattan keyif almaları için çabalayan ve bu amaçlarla ortaya çıkan bir modeldir (Uslu ve Avcı, 2020, 119).

Cittaslow modelinin temel amacı, Slow Food felsefesinin yerelde daha fazla yaygınlaşmasını sağlamak ve insanların yalnızca karınlarını doyurması değil aynı zamanda lezzetli ve sağlıklı yiyecekler tüketmesi adına oluşturulan eko gastronomi kavramını özümsemektir. Bir başka hedefi ise yereldeki geleneksel değerleri ve kültürel mirasın parçası olan her türlü yapıyı koruma altına almak ve bunu geliştirmektir. Bunlar için küreselleşmenin sebep olduğu homojenleşmeyi en aza indirmek amaçlanmaktadır (Nilsson vd., 2011, 375). Cittaslow (Sakin Şehir)'da keyifli bir hayat akışının olması ve daha sakin işlenmesi, sakinlerinin bilinçli ve doğayla uyumlu yaşaması, küçük şehirleri yeni teknolojilerin kullanımının teşvikiyle birlikte yaşamın ve dinlenmenin mükemmel olduğu yerler haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Çevreye zarar vermeden şehirlerin geliştirilebileceğini savunan Sakin Şehirler, küreselleşmeye karşı kültürel mirası ve yerel nitelikleri korumayı, üretim ve tüketim faaliyetlerinde olabildiğince yenilenebilir enerji kaynakları ve teknoloji kapsamında çevre dostu kaynaklar kullanmayı ilke edinmiştir (Zogal ve Arslan, 2018, 260). Cittaslow modelinde anlatılmak istenen bir diğer konu ise, kentlerin kalkınma denildiğinde ilk olarak akla betonlaşmayı getirmeleri fakat kalkınmanın bu şekilde olmadığını kanıtlamaktır. Cittaslow (Sakin Şehir)'a göre kalkınma, kentlerin yerelliğini bozmadan, doğal yapılarını koruyarak da olabileceğini savunmaktadır (Yıldırım ve Karaahmet, 2013, 65).

Sakin Şehir hareketi, şehirlerin sahip olduğu özellikleri kullanarak kalkınmasına yardımcı olabilecek birçok özelliğe sahiptir. Bu özellikler şunlardır:

- o Sakin Şehirlerde daha çok tarım faaliyetleri ön plana çıkmaktadır. Akımın etkisiyle özellikle organik tarım alanında yapılan çalışmalara önem verilmektedir. Yerli tohum kullanımının özendirilmesi için bu ilçelerde çalışmalar yapılmaktadır.

- o Sakin Şehirlerde sanayi sektörünün fazla gelişmediği görülmektedir. Daha çok ihtiyacı karşılamaya yönelik sanayi hamleleri yapılmaktadır.

- o Sakin Şehir üyeliği olan ve aday olan kentlerde turizm alanında önemli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle turistlerin konaklaması için rahat ve geleneklere uygun ortamlar hazırlanmaktadır. Pansiyonculuk alanında çeşitli çalışmalar yapılmakta ve misafirperverlik duygusunu aşılacak eğitimler verilmektedir.

- o Sakin Şehirlerde kadın istihdamı da önemli bir konu haline gelmiştir. Yapılan çalışmalarla ve verilen eğitimlerle kadınlar ekonomik alanda önemli bir gelişme sağlamıştır.

- o Sakin Şehir akımıyla beraber kadınlar küçük işletmeler kurabilecek, böylece kadınlar kendilerini güvence altına alabileceklerdir.

- o Sakin Şehir çalışmaları yenilenebilir enerji alanında da önemli atılımlar yapılmasını sağlamıştır. Zira yenilenebilir enerji bu akım için önemli bir konudur. Türkiye'de yenilenebilir enerji kullanımı düşük düzeydedir.

- o Sakin Şehir olan veya olacak şehirlerde genellikle rüzgâr, güneş, jeotermal kaynak gibi birçok yenilenebilir enerji kaynağı bulunmaktadır. Bu akımın yenilenebilir enerji kaynaklarına önem vermesiyle bu alanda ülkeye önemli bir katkı sağlanabilir.

- o Şehirlerin mimarisinde ve şehrin sokaklarında yapılan çeşitli çalışmalar turistlerinde ilgisini çekecek niteliktedir. Bu akım çerçevesinde yapılacak olan bisiklet yolları ve yürüyüş parkurları şehirlere canlılık kazandıracaktır.

- o Yavaş Şehir Akımı bünyesinde festivaller düzenlenmektedir. Festival etkinliği olarak bisiklet kullanımı da özendirmek amaçlı toplu bisiklet turları düzenlenmektedir.

- o Şehirlerin sahip olduğu birçok özellik vardır. Bu özellikler özüne dokunulmadan, eskiyi yaşatarak kullanılmalıdır. Yavaş Şehir Akımı bu bakımdan kaçırılmayacak bir fırsattır. Cittaslow ve Cittaslow olmaya aday kentler tarihi ve doğal birçok güzelliğe ev sahipliği yapmaktadır. Sakin Şehir akımının da yardımıyla bu çeşitlilik dünyaya tanıtılmalıdır.

- o Firmaların bu şehirlere düzenleyeceği turlar, şehrin kalkınmasında kritik rol oynayacaktır. Bu turlar sayesinde şehirlerin tanınırlığı artacak, birçok yerde şehirlerin reklamları yer alacak ve her Cittaslow birer marka olacaktır (Olgun, 2016, 24).

Sakin Şehirlerde ekonomik ve mali açıdan birçok çalışma yapılmaktadır. Akımın etkisiyle kentlerin gizli kalmış yönleri ön plana çıkarılarak pek çok yenilik sağlanmıştır. Sakin Şehir akımına üye olan dünyadaki şehirlerde ve Türkiye'de etkili gelişmeler yaşandığı görülmektedir.

Cittaslow (Sakin Şehir), özellikle küreselleşme olgusuna karşılık özgün; üretici ve tüketici faaliyetlerinde adil; keyifli, sağlıklı ve mutlu bir yaşam sağlaması adına sürdürülebilir bir felsefeye sahiptir. Bu hareket, üye şehirler için gürültünün kesilmesi ve trafiğin azaltılması, yeşil alanların artırılması, yerel çiftçilerin ve bu çiftçilerin ürünlerini satan mağazaların, pazarların ve lokantaların desteklenmesi, çevreyi koruyan teknolojilerin teşvik edilmesi, yerel estetik ve mutfak geleneklerinin korunması, misafirperverlik ve komşuluk ruhunun geliştirilmesi gibi çok sayıda amaç içermektedir (Adanacıoğlu vd., 2018, 359).

2. Türkiye'de Slow Food ve Cittaslow Modeli

Cittaslow Birliğinin 1999 yılında kurulmasıyla bu model tüm dünyada yayılmaya başlamıştır ve 2019 yılı itibarıyla 30 ülkede 252 adet Cittaslow kenti bulunmaktadır (Akpınar ve Pektaş, 2019, 34). Slow Food ve Cittaslow modelleri, her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de zamanla önemli bir konuma gelmiştir. Bu harekete paralel olarak 1999 yılının Mart ayında İzmir Seferihisar'da 'Sefertası' ismiyle bir hareket oluşturulmuştur. Hızlı beslenmenin sağlıksız oluşundan yola çıkılarak ve bu tür olumsuzluklara tepki olarak, sağlıklı ve evde pişen yemeklerin yakın çevremizle paylaşılması veya yardımlaşma ortamının

oluşturulması ile yemek sofralarının birlikteliği ve kültür bağlarını vs. kuvvetlendirdiği düşünülerek, toplumun bağışıklık mekanizması konumunda görülmesi nedeniyle bu hareket ortaya çıkmıştır (Anonim, 2020). Sefertasının gelenekselliği ve bunun her daim korunması gerektiği düşüncesiyle hareketin adı ve sembolü olarak sefertası seçilmiştir.

Sefertası hareketi, hayatın karmaşası ve özellikle modern dünya ile gelen hızlı yaşamın geleneksel tatları unutturması, sürekli olarak tüketimde bulunma ihtiyacı, sakin bir sohbet ile birlikte ve yavaş yenilen sofraları göz ardı eden insanlara karşılık, tüm bunları yeniden kazandırmak amacıyla oluşturulmuştur (Ak, 2017, 888).

Resim 3: Türkiye Sakin Şehirlerinin Dağılımı
Kaynak: Anonim, 2020b

Resim 3'te verilen haritada Türkiye'nin Sakin Şehirlerinin dağılımı boyalı alanlarla gösterilmektedir. İzmir-Seferihisar, 2009 yılında Sakin Şehir unvanını almıştır ve Türkiye'nin ilk Sakin Şehridir. Ardından 2011 yılında Muğla-Akyaka, Çanakkale-Gökçeada, Aydın-Yenipazar, Sakarya-Taraklı ve Kırklareli-Vize bu unvanı almıştır. 2012 yılında ise Ordu-Perşembe ve Isparta-Yalvaç, 2013 yılında Şanlıurfa-Halfeti, 2015 yılında Artvin-Şavşat, 2016 yılında Erzurum-Uzundere, 2017 yılında Bolu-Göynük, Sinop-Gerze ve Isparta-Eğirdir, 2018 yılında Bolu-Mudurnu, 2019 yılında Muğla-Köyceğiz ve Bitlis-Ahlat, son olarak da 2020 yılında Ankara-Güdül Sakin Şehir unvanlarını almıştır.

Genel çerçevesi ile Türkiye'deki Cittaslow kentlerinde ekonomik yönelim tarım, hayvancılık ve bölgesel turizm odaklıdır. Deniz kenarı olması ve tarihi dokusunun olması durumuna göre değişiklik göstermektedir. Perşembe, Gökçeada, Seferihisar, Akyaka kıyı şeridinde olmasının avantajını yüksek oranda sağlamaktadır. Taraklı ile Halfeti kültür odaklı çalışmalar yapmıştır. Daha farklı olarak Vize, Yalvaç ve Yenipazar'da tarım ve turizm faaliyeti ağır basmaktadır.

Sakin Şehirli olmak yerel kalkınmada tanınırlık düzeyi arttıkça pozitif etki göstermektedir. Popüleritenin artması ile uygulanacak akılcı faaliyetler ile her zaman ekonomik olarak hızlı bir ivme kazanılabilir. Bu durumda sakin kentli olmak şehir tanıtımı, turizm potansiyeli ve özgün ürünlerin pazarlanması açısından fırsatta üstünlük sağlar (Arslan, 2020, 67). Örneğin; Ordu/Perşembe sakin kenti Cittaslow olmadan önce ve olduktan sonraki basın haberleri oranları incelendiğinde, üyelikten önceki zamanda kent ile ilgili çıkan haber daha azken sonrasındaki üç aylık dönem içinde bu oran neredeyse 2 kat artmıştır (Yıldırım ve Karaahmet, 2013, 19).

2.1. Cittaslow Olmak İçin Gerekli Kriterler

Öncelikle Cittaslow unvanına sahip olunabilmesi için, aday şehirlerin Slow Food modelindeki tüm adımları uygulamış ve kabul etmiş olması gerekmektedir. Buna ek olarak unvanı almak isteyen şehirlerin, dokularını korumak adına çalışmalar yapması ve bunu devamlı hale getirmesi istenmektedir. Bu kapsamda üye olacak şehirlerin nüfusunun 50.000'den az olması, en önemli şarttır. Öte yandan belirlenen kriterlere uygun olup olmadığı kontrol edilmektedir. Bu amaçla belirlenen kriterler iki kategoride incelenmektedir ve bunlar olması gerekli (zorunlu) kriterlerdir (Alkan, 2020, 265). 7 ana konudan ve 72 alt başlıktan oluşan kriterler Tablo 1'de verilmektedir:

Tablo 1: Cittaslow Ağına Üye Olmak İçin Gerekli Olan Kriterler

Çevre Politikaları	Hava kalitesi ölçüm sonuçlarının yasal sınırlar içinde olduğu belgelenmeli *
	Su kalitesi ölçüm sonuçlarının yasal sınırlar içinde olduğu belgelenmeli *
	Halkın içme suyu tüketimi ulusal değerler ile kıyaslanmalı
	Şehirden kaynaklanan katı atıklar ayrıştırıldıktan sonra toplanmalı*
	Endüstriyel ve evsel atıkların çürütme yoluyla organik gübreye dönüştürülmesi desteklenmeli
	Şehirsel atık su arıtma tesisleri bulunmalı* (toplu kanalizasyonu için)
	Bina ve kamu kullanım sahalarında enerji tasarrufu sağlanmalı
	Kamunun çevre dostu yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi sağlanmalı
	Görsel kirlilik ve trafik gürültüsü azaltılmalı
	Kamudaki ışık kirliliği azaltılmalı*
	Hane başı elektrik enerjisi tüketimi azaltılmalı
Altyapı Politikaları	Biyçeşitliliğin korunması çalışmaları yapılmalı
	Kamu binalarıyla bağlantısı olan verimli bisiklet yolları oluşturulmalı ve kullanılmalı
	Mevcut araç yollar ile bisiklet yolları km üzerinden karşılaştırılmalı *
	Aktarma merkezlerinde (metro ve otobüs durakları) bisiklet park yerleri oluşturulmalı
	Özel taşıt kullanımı yerine alternatif olarak ekonomik ulaşım planlanması yapılmalı*
	Engellilere yönelik mimari engeller kaldırılmalı
	Hamile kadınlar ve aileler için düzenlemeler yapılmalı *
	Sağlık hizmetlerine ulaşımın standartlaştırılması çalışmaları yapılmalı
	Şehir merkezlerinde, tüm tüketim mallarının sürdürülebilir dağıtımı sağlanmalı
	Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı *
Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları	Şehir direnci için planlamalar yapılmalı
	Şehrin sahip olduğu bütün özel ve kamu binalarının değerlerinin artması için projeler geliştirmeli*
	Sosyal yeşil alanlar verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak iyileştirilmeli, yoksa oluşturulmalı
	Şehirsel yaşam düzeyi seviyeleri artırılmalı
	Marjinal alanlar tekrar değerlendirilip kullanılmalı *
	Vatandaş ve turistlere yönelik hizmetler geliştirilmeli ve teknolojik araçların kullanımı teşvik edilmeli*
	Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulmalı *
	Şehrin internet altyapısı geliştirilmeli ve internet ağı olmalı *
	Kirleticiler izlenmeli ve azaltılmalı *
	Tele-çalışma geliştirilmeli (Bilgisayar bağlantısıyla evde çalışma)
	Kamu yararı sağlayan ve sürdürülebilir kentsel planlama teşviki sağlanmalı*
	Yerel ürünlerin pazarlandığı satış noktaları oluşturulmalı*
	Yerel alışveriş merkezleri oluşturulmalı ve atölyeler korunmalı*
Yeşil alanların artırılıp bu alanlarda kullanılan beton miktarı azaltılmalı	
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatçılara Dair Politikalar	Agroekoloji geliştirilmeli
	El sanatlarına dayalı ürünlerin korunması *
	Geleneksel el sanatlarının önemi artırılmalı *
	Kırsal bölgelerin değerini artırmak adına çalışmalar yapılmalı *
	Kamuya ait işletmelerde yöresel ve organik ürünler kullanılmalı *
	Yemek sektöründe çalışanların tat eğitimleri almaları; özellikle yöresel ve organik ürünler kullanmaları teşvik edilmeli *
	Geleneksel kültürel etkinlikler korunmalı ve önemleri artırılmalı *
	Konaklama kapasiteleri artırılmalı *
	Tarımda Genetiği Değiştirilmiş Organizma kullanımı yasaklanmalı
	Önceden tarım arazisi olan araziler için yeniden değerlendirilmeler yapıp bu alanlar için yeni fikirler oluşturulmalı
Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar	Misafirperverlik iyi bir biçimde yapılmalı *
	Esnafın ve diğer bileşenlerin farkındalıkları artırılmalı *
	Yavaş güzergahlar mevcut olmalı
	Yönetim ile ilgili önemli kararlara tüm paydaşlarına katılımı sağlayacak adımlar atılmalı
	Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanlar Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim almalı
	Yöre halkına Cittaslow modelinin anlamı ve önemi hakkında kalıcı ve istikrarlı bir eğitim verilmeli*
	Cittaslow kampanyaları desteklenmeli *
	İnternet sayfaları ve yazışmalarda Cittaslow logosunun ilgili kurumlarca kullanımı yaygınlaştırılmalı ve tanıtılmalı *

Sosyal Uyum	Azınlıklara karşı ayrımcılığın önlenmesi amacıyla çalışmalar düzenlenmeli
	Farklı etnik kökene sahip insanların bir arada yaşaması sağlanmalı
	Engellilerin topluma uyumunun sağlanması için gereken çalışmalar yapılmalı
	Çocuk bakımı desteklenmeli
	Genç neslin istihdam durumu geliştirilmeli
	Yoksulluğun önlenmesi amacıyla çalışmalar yapılmalı
	Farklı kültürlerin kaynaşması için çeşitli etkinlikler düzenlenmeli
	Şehir politikalarında halkın katılımları sağlanmalı
	Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü merkezler ve alanlar bulunmalı
Ortaklıklar	Slow Food aktiviteleri ve kampanyaları için destek verilmeli
	Yöresel ve doğal yiyecekler Slow Food veya başka bir kurum ile desteklenmeli
	Gelişmekte olan ülkelerde Cittaslow ve Slow Food felsefesinin yaygınlaştırılması adına gelişmeler için işbirliği yapılmalı

KAYNAK: Anonim, 2014 * Yerine getirilmesi zorunlu kriterler

3. Cittaslow'un Kırsal Alana Olan Etkileri

Bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi ve toplum refahının artırılması amacıyla yerel ekonomik kalkınmanın sağlanması gerekmektedir. Yerel bölgelerde gelişme sağlamak amacıyla var olan toprak, sermaye, emek, avantaj ve potansiyellerin tümünü harekete geçirerek o yöreye ulusal ve uluslararası sermaye çekilmesi, yerel ekonomik kalkınma olarak tanımlanmaktadır (Kutluay Tutar ve Uğur, 2019, 3133). Kırsal alanda ekonominin temelini oluşturan tarımsal faaliyetlerde de üretim faktörlerinin (arazi, sermaye, emek ve müteşebbis) etkin bir şekilde kullanılması ile ekonomik kalkınmayı sağlamak mümkündür. Bu kapsamda kırsal alanı yerinde kalkındırma sağlanmış olacaktır.

Cittaslow modeli kriterlerinin en önemlisi kent nüfusunun 50.000'den az olmasıdır. Bu bağlamda OECD'nin kentsel alan tanımına göre nüfusu 50.000'den az olan yerleşim birimleri kırsal alan olarak ifade etmek mümkün olup (OECD, 2012), Cittaslow modelinin kırsal alan niteliğinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bir kentin Cittaslow unvanını alabilmesi için gerekli kriterler arasında agroekolojinin geliştirilmesi, kırsal alanın değerinin artırılması, yöresel ve organik ürünlerin kullanımının teşviki ve pazarlama olanakları, geleneksel kültürel etkinliklerin korunması, geleneksel el sanatlarının önemini artırılması, tarım arazilerinin yapısının korunmasına yönelik fikir üretimi ve tarımda GDO kullanımının yasaklanması gibi kırsal alanı doğrudan ilgilendiren kriterler bulunmaktadır. Dolayısıyla, Cittaslow modelinin uygulanmasında mekan olarak kırsal alandan yararlanılmakta olduğundan, kırsal alanı doğrudan etkilemektedir.

Cittaslow modelinde tarım sektörünün ön plana çıktığı bilinmektedir. Özellikle organik tüketim talebine yönelik organik üretimin teşvik edilmesi, yerli tohum kullanımının özendirilmesi bu modelin özelliklerindedir. Dolayısıyla Cittaslow modeli ile kırsal alanın birbiriyle doğrudan etkileşimde olduğu görülmektedir. Ayrıca doğal yapının korunarak sürdürülebilirliğini sağlamayı hedefleyen bu model, kırsal alanın korunması için de önemli bir imkandır.

Cittaslow modelinin kriterlerinden birisi olan agroekoloji de sürdürülebilirlik ve bunu sağlamada gerekli olan toplumsal sorumluluğu dikkate almaktadır. Bu sorumluluk kapsamında doğal kaynakların korunması, sağlıklı beslenme için gerekli üretimin sağlanması, etkin su kullanımı ile iklimsel risklerden en az düzeyde etkilenerek üretimin gerçekleşmesi ve tarımsal üretimin ekonomik varlığının korunması bulunmaktadır. Agroekolojinin geliştirilmesi hem Cittaslow modelinin uygulanmasında hem de tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Cittaslow modelinin yerel ekonomilere önemli katkıda bulunduğu ve sürdürülebilir uygulamalara değer kattığı kabul edilmektedir. Bu hareketle günlük yaşamda koşuşturma ve sağlıksız beslenmeye karşı olup, sosyal ve ekonomik açıdan birçok fayda sağlamaktadır. Ayrıca kırsal alanlarda sürdürülebilir turizmin gelişiminin desteklenmesinde oldukça önemli katkılar sağlayabilmektedir (Adanacıoğlu vd., 2018, 364). Zira doğal kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında çevresel, ekonomik ve sosyal boyutta sürdürülebilir kalkınma ile Cittaslow modeli ortak amaçlara hizmet etmektedir (Şahin ve Kutlu, 2014, 56). Bu kapsamda Cittaslow modelinin sürdürülebilir turizm prensipleriyle yerel sürdürülebilir kalkınmayı amaçladığı görülmektedir (Kutluay Tutar ve Uğur, 2019, 3134). Başka bir ifadeyle, Cittaslow modeli uygulamasıyla sürdürülebilir turizm kapsamında kırsal turizm faaliyetleri gerçekleştirilebilecek ve bu sayede kırsal alanın canlı tutularak sürdürülebilirliğine katkı sağlanacaktır.

Yerel ekonomik kalkınmanın önemli potansiyeli olan kırsal alanlar kültürel değerlerin, geleneksel ve doğal yapının korunduğu alanlardır. Bu yapı son yıllarda şehrin yoğun yaşam koşullarından bunalan insanlar için alternatif tatil alanları olarak görülmektedir. Bu talep, kırsal turizm olgusunu ortaya çıkarmış olup, kırsal alan için alternatif bir gelir kaynağı sağlamıştır. Kültürel değerler ve bozulmamış doğal yapı Cittaslow modelinin bir özelliği olduğundan, kırsal turizmin artmasına katkı sağlayarak kırsal alanın kalkınmasında rol oynamaktadır.

Bir kentin Cittaslow unvanını alması, koruma altına alınmasının sağlanması ve bir statü kazandırması açısından son derece önemli olup, kırsal alanın korunması ve kalkınmasına büyük katkılar sağlamaktadır. Bu kentlerde yaşam kalitesini artırmaya, kalkınmayı ve sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik projelerin hayata geçirilmesi bu katkıları desteklemektedir. Dünya çapında bir yapılanmanın olması dolayısıyla ulusal ve uluslararası düzeyde turist çekmesi ve bu kapsamda turizm odaklı sektörlerin gelişimi ekonomik anlamda bu kentlerin büyümesini sağlamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme, tüm dünya için pozitif bir süreç olarak kabul edilmektedir. Zamanla bu sürecin hızı, daha çok üretmeye teşvik ederken, bir yandan da tüketimde fazlalaşmayı beraberinde getirmiştir. Küreselleşme süreci, üretim ve tüketimin daha hızlı olması ve fazlalaşmasıyla birlikte ne yazık ki gündün güne ekolojik dengede bozulmalara sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu dengesizlik ile çevre zarar görmeye hatta kültürel ve toplumsal değerler yıpratmaya başlamıştır. Bu durum en çok kentlerde baş göstermektedir. Küreselleşme etkisiyle doğan bütün negatif sonuçların önüne geçebilmek adına Cittaslow modeli uygulamaya konulmuştur.

Cittaslow modeli ile üreticiler organik üretim yapmak amacıyla harekete geçmiş, daha çok yerel ürünler ön planda tutulmuştur. Bu modelle kırsal alanın doğal yapısının korunması gerekliliği ortaya konularak, sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu hareketi benimseyen kentlerde bu modelde yer alan alanlar turizm alanları olarak değerlendirildiğinden daha cazip görülmüş ve daha çok tercih edilen merkezler haline gelmiştir.

Bu harekete kabul edilen şehirler için en önemli nokta, birbirleriyle tamamen benzerliklerinin olmamasıdır. Belirlenen kriterler kapsamında Cittaslow unvanını kazanan şehirler, tümüyle birbirlerinden farklı sosyal ve kültürel niteliklere sahip; farklı coğrafi yapı ve yerel yönetim anlayışlarına sahiptirler. Bu noktada kentlerin kabul ettikleri şartlar ve aldıkları sorumluluklar ile enerji kaynaklarının dengeli ve daha etkin bir şekilde kullanımı, çevresel sorunlarının (su ve hava kirliliği gibi) önüne geçilmesi, tek tipleşmenin getirdiği ekolojik çeşitlilik ve bu çeşitliliğin korunması, yerele daha koruyucu yaklaşıldığından kaynaklanan bilinçli bir yaşam ve kalitenin artırılması, sağlıklı ve mutlu bireyler olarak tüm bunların devamlılığının sağlanması konusunda toplumlara farkındalık kazandırılmıştır.

Sonuç olarak; Cittaslow modeli, küreselleşmeye karşı çıkan bir hareket olmamakla birlikte büyük şehirler için de etkili olabilmesi adına farkındalık oluşturmak ve küresel niteliğe kavuşturmak için daha etkili ve geniş bir model ile değişim yapılarak, sürdürülebilir bir kalkınma modeli oluşturulabilir. Bunun yanında kültürel değerleri gelecek nesillere aktarabilmek açısından önem arz etmektedir.

Cittaslow modelinin genel olarak kırsal alanlarda uygulamaya geçirilmesi nedeniyle, dünya çapında farklı bir oluşumun meydana getirildiği bu modelde kırsal alanın önemi artmaktadır. Ekonomik ve sosyal kalkınma açısından dezavantajlı alanlar olarak kabul edilen kırsal alanların böyle bir modelle önem kazanması, kalkınma ve sürdürülebilirliğin sağlanması yönüyle katkı sağlayacaktır. Cittaslow modeline uygun birimlerin sayısını artırmaya yönelik çalışmalar yürütülmelidir. Bu kapsamda kırsal alanların değerlendirilmesi kırsal kalkınmaya fayda sağlayacağından iki yönlü gelişimin gerçekleşmesi mümkün olacaktır. Dolayısıyla ilgili birimler tarafından yürütülmekte olan kırsal kalkınma faaliyetlerinde Cittaslow modeli ile paralel çalışmaların yapılması teşvik edilmelidir. Böylece kırsal alanların önemi artarken, uluslararası tanınırlık kazanılmış olacaktır. Ayrıca hem tarımsal üretime verilecek önemin artması hem de turizm faaliyetlerinin artması açısından ülke ekonomisine önemli bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adanacioğlu, Hakan, Güler, Duran, Sezer, İzel, Güvercin Ensar M. (2018). Sakin Şehir Hareketlerinin Sosyo-Ekonomik Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Seferihisar İlçesi Örneği. *Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Kongreler Serisi*, ss: 359-365, Tekirdağ.
- Ak, Duygu. (2017). Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi Ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 10, Sayı 52, ss:884-903.
- Akpınar, Okan ve Pektaş, Ethem Kadri. (2019). Yavaş şehirler (Cittaslow) ve Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri: Seferihisar Halkının Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Kocatepe İİBF Dergisi*, Haziran 2019, Cilt 21, Sayı 1, ss: 31-46.

- Alkan, Adnan. (2020). Yerel Paydaşların Cittaslow Şehir Ağına Yönelik Algı ve Tutumlarına İlişkin Bir Araştırma: Ahlat Cittaslow Şehir Örneği. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 47, Sayfa 261-280, Van
- Anonim, (2014). Erişim: <https://cittaslowturkiye.org/>
- Anonim, (2018). Erişim: www.yereldiplomasi.gov
- Anonim, (2020a). *Sakin Şehirler Sakin Hayat*. Erişim: <http://www.habitat.org.tr/sakin-sehirler/383-sakin-sehirler-citta-slow.html>
- Anonim, (2020b). Erişim: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Cittaslow>
- Arditi, Benjamin (2004). From Globalism to Globalisation: The Politics of Resistance. *New Political Science*, 26(1), 5-22.
- Arslan, Derya (2020). Sürdürülebilir Yerel Kalkımda Nüksar İlçesinin Cittaslow Açısından Üyelik Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisat Ana Bilim Dalı, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Çelik, Serkan (2017). Cittaslow Hareketi ve Seferihisar Örneği; Tarım, Emek, Mülkiyet İlişkileri Ve Mekân Bağlamında Bir Çözümleme. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Güven, Erdem (2011). Yavaş Güzeldir: "Yavaş Yemek"ten "Yavaş Medya"ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7, 1, 113-121.
- Karakaş Özü, Nazan (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 37, Sayfalar 151-179, Isparta.
- Kutluay Tutar, Filiz ve Uğur, Furkan (2019). Yerel Kalkınma Modeli Olarak Cittaslow: Türkiye Uygulaması. *Social Science Studies Journal*, Cilt 5, Sayı 37, ss:3132-3141.
- Nilsson, Jan Henrik, Ann-Charlotte Svärd, Åsa Widarsson vd. (2011). 'Cittaslow' Eco-Gastronomic Heritage As A Tool For Destination Development. *Current Issues in Tourism*, Cilt 14, Sayı 4, Sayfalar 373-386.
- OECD (2012). *Redefining Urban: A New Way to Measure Metropolitan Areas*. OECD Publishing.
- Olgun, Abdurrahman (2016). *Yavaş Şehir (Cittaslow): Seferihisar Örneğiyle Ekonomik ve Mali Yapı*. Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Maliye Programı, , Trabzon.
- Sağır, Gülhan (2017). Küreselleşmeden Geleneksele Dönüşte Slow Food Ve Cittaslow Hareketi. *The Journal of Social Science*, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 50-59.
- Schneider, Stephen (2008). Good, Clean, Fair: The Rhetoric of the Slow Food Movement. *Special Focus: Food*, Cilt 70, Sayı 4, ss: 384-402.
- Servon, L.J. ve Pink, S. (2015). Cittaslow: Going Glocal In Spain. *Journal of Urban Affairs*, Cilt 37, Sayı 3, Sayfalar 327-340.
- Şahin,, İsmail ve Kutlu, Salih Ziya (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Cilt:2, Sayı:1, s55-63.
- Uslu, Abdullah ve Avcı, Umut (2020). Yerel Halkın Cittaslow Hareketine Bakış Açısına Yönelik Bir Araştırma: Köyceğiz Örneği. *Turizm Akademik Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, Sayfalar 117-131.
- Üzümçü, Tülay Plat, Çelik, Aysun ve Özkul, Emrah (2016). Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma İçin Yavaş Şehir Anlayışı: Kandıra Örneği. *Kocaeli Üniversitesi, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, Sayfalar 41- 51, Kocaeli.
- Yalçın, Alper ve Yalçın, Sevda (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?. *Kafkas Üniversitesi Kağızman Meslek Yüksekokulu Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 5, No 1, ss: 32-41, Kars.
- Yaman, Abdülsemet (2019). Küreselleşme Süreci ve Küreselleşmenin Yerel Kültüre Etkisi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Volume: 44, Winter, p. (422-436)
- Yaylı, Hasan (2012). Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: İstanbul Örneği. *Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 12, Sayı 24, Sayfalar: 331-356, ss:341, Kırıkkale.
- Yıldırım, Akın ve Karahmet, Aysun (2013). Yavaş Şehir Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu-Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Sayfalar 11-20.
- Yurtseven, Rıdvan. Kaya, Ozan ve Harman, Serhat (2010). Yavaş Hareketi, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zogal, Volkan ve Arslan, Ferhat (2018). Sakin Şehir (Cittaslow) Unvanı Alabilme Potansiyeli Açısından Sındırgı. *Ulusal Sındırgı Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı (5-7 Ekim 2017)*, Ege Üniversitesi Yayınları, Edebiyat Fakültesi Yayını No: 200, ss: 251-261, İzmir.